
Kyrkomötet

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2009:2

Clearing och ekonomiskt ansvar beträffande utlandsförsamlingar

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet två motioner med anknytning till utlandsförsamlingarna. Det är motion 68 av Anders Roos, Vigsel och dop i utlandsförsamling och motion 91 av Brita Olinder, Utlandskyrkan – församlingarnas ekonomiska ansvar.

Utskottet finner att de förslag till kyrkomötesbeslut som lämnas i motionerna rör frågor som antingen är eller nyligen har varit föremål för utredning. Av den anledningen föreslår utskottet Kyrkomötet att avslå de båda motionerna.

Innehåll

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut	3
Motionernas förslag.....	3
Motion 2009:68 av Anders Roos, Vigsel och dop i utlandsförsamling.....	3
Motion 2009:91 av Britta Olinder, Utlandskyrkan – församlingars ekonomiska ansvar.....	3
Bakgrund.....	3
Motion 2009:68.....	3
Motion 2009:91	4
Utskottets överväganden.....	5
Motion 2009:68 av Anders Roos, Vigsel och dop i utlandsförsamlingar	5
Motion 2009:91 av Britta Olinder, Utlandskyrkan – församlingars ekonomiska ansvar.....	6

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

EE 2009:2

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2009:68.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2009:91.

Motionernas förslag

Motion 2009:68 av Anders Roos, Vigsel och dop i utlandsförsamling

Kyrkomötet beslutar att uppdra till Kyrkostyrelsen att till 2010 års kyrkomöte föreslå regler för hur kostnaderna för dop och vigsel i utlandsförsamling kan regleras inom Svenska kyrkans clearingsystem.

Motion 2009:91 av Britta Olinder, Utlandskyrkan – församlingars ekonomiska ansvar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till Kyrkostyrelsen att ta fram ett förslag till hur kyrkomedlemmar i utlandsförsamlingar likaväl som de i Sverige boende ska kunna bidra med rimlig kyrkoavgift.

Bakgrund

Eftersom båda motionerna tar upp ekonomiska frågor som rör utlandsförsamlingarna har utskottet valt att behandla dem i samma betänkande.

Motion 2009:68

Frågor om clearing avseende kostnader i samband med kyrkliga handlingar har sedan år 2000 vid upprepade tillfällen behandlats av Kyrkomötet.

Vid Kyrkomötet år 2000 behandlade Ekonomi- och egendomsutskottet (EE 2000:4) tre motioner (2000:18, 36 och 48) som alla handlade om obligatorisk clearing avseende kostnader för dop eller vigsel i annan församling. I sitt yttrande (Ln 2000:3) om clearing vid dop och avgifter vid vigsel sade Läronämnden bl.a.

Svenska kyrkan är öppen för alla dem som vill tillhöra den. Det är tydligt att det finns en skillnad mellan denna grundläggande uppfattning som är en viktig del av Svenska kyrkans syn på sig själv som folkkyrka och de bestämmelser som motiverar avgifter för kyrkliga handlingar på annan ort än inom den egna territorialförsamlingen. De pastoralas svårigheter som uppstår i sådana fall skadar kyrkans trovärdighet. Det uppfattas som stötande att kyrkoavgiften inte anses täcka sådana kostnader.

Utskottet menade att det fanns bärande argument för att ge Kyrkostyrelsen ett uppdrag att ”göra en grundlig genomlysning när det gäller avgifter och clearing mellan församlingarna i samband med kyrkliga handlingar”. Utskottet föreslog därför att Kyrkomötet skulle ge detta uppdrag till Kyrkostyrelsen. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Kyrkostyrelsen återkom i en skrivelse (KsSkr 2002:9) till Kyrkomötet med ett förslag om införande av obligatorisk clearing av kostnader för dop och vigsel samt obligatorisk konfirmationsersättning. Ekonomi- och egendomsutskottet föreslog i sitt betänkande (EE 2002:2) Kyrkomötet att anta de av Kyrkostyrelsen i skrivelsen föreslagna ändringarna av 42 kap. 6, 7 och 8 §§ i kyrkoordningen. Kyrkomötet följde förslaget.

Med anledning av en motion (2007:54) behandlade Ekonomi- och egendomsutskottet vid 2007 års kyrkomöte i ett betänkande (EE 2007:4) frågan om konfirmandersättning för utlandssvenskar. I sitt betänkande föreslog utskottet att

Kyrkomötet skulle uppdra åt Kyrkostyrelsen att ”snarast vidta nödvändiga åtgärder för att lösa de finansieringsproblem som motionärerna belyser”. Frågan om clearing vid dop och vigslar omfattades inte av motionen och behandlades därför heller inte av utskottet.

Kyrkostyrelsen tog upp den vid det föregående kyrkomötet aktualiserade frågan i sin skrivelse (KsSkr 2008:4). I avsnitt fem av denna skrivelse föreslogs att bestämmelsen i 42 kap. 7 a § skulle ändras ”så att det klargörs att den nationella nivån står för konfirmationsersättningen i de fall då konfirmanden tillhör Svenska kyrkan, men inte har någon hemförsamling i Sverige”. Kyrkorättsutskottet föreslog (Kr 2008:1) Kyrkomötet att anta förslaget. Kyrkomötet beslutade i enlighet med detta.

Ekonomi- och egendomsutskottet behandlade vid samma kyrkomöte fyra motioner som rörde clearing. Dock avsåg inte någon av dem i utlandet boende svenskar.

Den 23 oktober 2008 fastställde Kyrkostyrelsen direktiv för en utredning om clearing för kyrkliga handlingar. Bakgrunden var Kyrkomötets behandling år 2007 av frågor om clearing. I direktiven sägs att utredningen bör ”omfatta en mer genomgripande översyn av clearingsystemet i dess helhet, dess syfte och konstruktion”. I enlighet med detta behandlar utredningen också clearingfrågor som rör Svenska kyrkans församlingar i utlandet. Utredningen ska lägga fram sitt resultat till Kyrkostyrelsen senast 1 oktober 2009 så att, efter remissbehandling, beslut kan fattas av 2010 års kyrkomöte.

I slutbetänkandet (2009:1) Utlandskyrkan – struktur och delaktighet från den av Kyrkostyrelsen tillsatta utredningen om förändrad organisation av Svenska kyrkan i utlandet konstaterar utredningen att frågan om clearing för utlandsboende behandlas av den utredning om clearing som Kyrkostyrelsen tillsatt. Därför tar man inte upp frågor om clearing för utlandsboende i sitt slutbetänkande.

Motion 2009:91

I betänkandet (Svenska kyrkans utredningar 2001:1) Svenska kyrkan i utlandet – organisation och uppgifter angav utredningen som en grundläggande princip att det ekonomiska ansvaret för utlandskyrkans verksamhet ”ska falla såväl på hemmakyrkan som på den enskilda verksamhetsplatserna utomlands”. Hemmakyrkan ska, sade man, huvudsakligen ta ansvar för kostnader som relaterar sig till utsänd personal och den verksamhet som huvudsakligen vänder sig till svenskar som inte är fast boende på platsen. Utredningen ansåg sig kunna konstatera att omkring 50 procent av de totala intäkterna tillkom genom frivilligt givande.

I sin skrivelse (KsSkr 2002:7) angav Kyrkostyrelsen de ekonomiska frågorna och utlandsförsamlingarnas finansiering, principiellt och praktiskt, som ett separat frågekomplex. Man prioriterade dock inte dessa frågor i sin skrivelse, utan sade: ”Finansieringsbehovet för verksamhetsområdet avgörs till stor del av möjligheterna att öka det ekonomiska ansvarstagandet från utlandsförsamlingarnas sida och den frågan måste, som ovan anges, bli föremål för ytterligare prövning.”

Kyrkostyrelsen återkom till frågor om Utlandskyrkan i sin skrivelse (KsSkr 2005:7), men angav: ”Till det som inte behandlas hör de med de övergripande frågorna om kyrko- och församlingsavgift sammanhängande frågorna om clearing av kyrkliga handlingar.”

Med anledning av en motion (2005:43) om SKUT:s ställning i Svenska kyrkan beslutade Kyrkomötet, i enlighet med Ekumenikutskottets förslag, att den beslutade utvärderingen av den ordning som infördes genom beslut i 2002 års kyrkomöte skulle tidigareläggas och påbörjas senast första halvåret år 2006.

I en motion (2005:95) Medlemskap och rösträtt i SKUT-församling föreslogs att Kyrkomötet skulle besluta att uppdra till Kyrkostyrelsen att föreskriva att i församlingsordningar för SKUT-församling skall intas bestämmelser om skyldighet för medlem i utlandsförsamling att erlägga medlemsavgift. Ekumenikutskottet sade i sitt betänkande (Eu 2005:3) att frågan inte borde bli föremål för behandling, eftersom den föll inom ramen för den tidigare beslutade utvärderingen. Därför föreslog utskottet att motionen skulle avslås.

Ekonomi- och egendomsutskottet behandlade (EE 2006:1) vid 2006 års kyrkomöte en motion (2006:11) Kyrkoavgift för utlandssvenskar där det föreslogs att Kyrkomötet skulle besluta att ge Kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda möjligheten för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar att ta upp kyrkoavgift också av de svenskar som flyttar utomlands. Med hänvisning till den pågående utvärderingen föreslog utskottet att motionen skulle avslås. Kyrkomötet beslutade i enlighet med detta.

I skrivelsen (KsSkr 2008:1) Rambudget konstaterade Kyrkostyrelsen att ett av skälen till att Utlandskyrkans anslag via nationell finansiering under 2008 behövde ökas var att större uttag än tidigare beräknat behövde göras ur Stiftelsen Svenska kyrkan i utlandet. Detta minskar, sade man, möjligheten att den vägen finansiera ett tänkt fortsatt underhåll om 10 miljoner kronor per år.

Ett motsvarande resonemang förs i den skrivelse (KsSkr 2009:1) Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån åren 2010–2012 som Kyrkostyrelsen har överlämnat till Kyrkomötet. Där säger Kyrkostyrelsen:

Genom att möjligheterna till uttag ur Stiftelsen Svenska kyrkan i utlandet nu är uttömda, så länge inte ytterligare kyrkor kan säljas, behöver mer nationell finansiering tillföras.

Den 26 juni 2009 lämnade den av Kyrkostyrelsen tillsatta utredningen om förändrad organisation av Svenska kyrkan i utlandet sitt slutbetänkande (2009:1). Utredningen påpekar att den nationella finansieringen av utlandskyrkan tas av den allmänna utjämningsavgiften på 0,07 procentenheter. Denna betalar alla församlingar och samfälligheter till den nationella nivån för att finansiera Svenska kyrkans gemensamma kostnader. Utredningen ser betydande praktiska och principiella svårigheter med att tillämpa inkomst- och kostnadsutjämnningen på utlandsförsamlingarna och föreslår heller inte det. Däremot anser utredningen (sid. 119f) att de som tillhör en utlandsförsamling och inte är folkbokförda i Sverige, via församlingen, ska betala en avgift till Trossamfundet Svenska kyrkan. Som lämplig utgångspunkt när nivån beslutas anger utredningen de omkring 200 kr som för den som betalar lokal kyrkoavgift i Sverige, går till den allmänna utjämningsavgiften.

Utskottets överväganden

Motion 68 av Anders Roos, Vigsel och dop i utlandsförsamlingar

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar avslå motionen eftersom frågan om clearing vid vigsel och dop i utlandsförsamlingar behandlas av den pågående utredningen om clearing vid kyrkliga handlingar.

Utskottet vill erinra om att Kyrkostyrelsen i enlighet med beslut vid 2007 års kyrkomöte har tillsatt en utredning med uppgift att genomföra en genomgripande översyn av clearingsystemet. Utlandsförsamlingarna nämns inte uttalat i de av Kyrkostyrelsen fastställda direktiven, men utskottet har erfarit att den pågående utredningen också behandlar frågor som rör dessa. Utredningen ska, enligt direktiven, lämna sitt förslag så att beslut kan fattas av 2010 års kyrkomöte.

Den fråga som motionären aktualiserar är angelägen. Det är därför viktigt att den finns med i den pågående utredningens arbete och utskottet vill uttrycka sin tillfredsställelse över att så är fallet. Emellertid menar utskottet att det inte finns anledning för Kyrkomötet att nu fatta något beslut i en fråga som är under utredning. Därför yrkar utskottet avslag på motionen.

Motion 91 av Britta Olinder, Utlandskyrkan – församlingars ekonomiska ansvar

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar avslå motionen eftersom förslag angående den i motionen aktualiserade frågan har lämnats av utredningen *Utlandskyrkan – Struktur och delaktighet*.

Nyligen lämnade utredningen *Utlandskyrkan – Struktur och delaktighet* sitt slutbetänkande. I detta behandlas frågan om kyrkoavgift för i utlandet boende kyrkotillhöriga. Utredningen kopplar samman frågorna om rösträtt och kyrkoavgift och menar att bara den som betalar någon form av kyrkoavgift ska ha rösträtt vid val till Kyrkomötet. Ett förslag i den riktningen har också lämnats av utredningen. Utskottet har erfarit att remissbehandling pågår och att remissvar ska vara inkomna senast den 15 januari 2010.

Utskottet menar att det som motionären efterlyser därmed redan är tillgodosett. Ett förslag till hur i utlandet boende svenskar ska bidra med kyrkoavgift finns framtaget. Det är därmed rimligt att avvakta den fortsatta behandlingen av utredningens förslag. Av den anledningen yrkar utskottet avslag på motionen.

Uppsala den 24 september 2009

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Stig Eriksson, ordförande

Michael Kjörling, sekreterare

Beslutande: Stig Eriksson, ordförande, Ann-Marie Hallin, Leif Nilsson, Ingrid Karlsson, Sigvard Olsson, Nils Furtenbach, Ingvar Eriksson, Jan Nilsson, Kerstin Larsson, Sten Persson, Christer Mohlin, Peter Bernövall, Kurt Hedman, Runar Patriksson och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Gunilla Johansson, Ragnar Bergsten, Ann-Sofie Nelstrand, Tommy Persson, Karin Rönnberg, Anders Björkman, Vera Skoglund, Eva-Maria Munck, Bo Hanson och Alve Svensson.

Biskop Tony Guldbrandzén har deltagit i utskottets överläggningar.